

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **M. C.**, zast. JUDr. et Bc. Karlem Rohrem, advokátem se sídlem Smilova 386, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 8. 2013, č. j. 2013/32385-421, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 20. 2. 2014, č. j. 53 Ad 17/2013 – 46,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci stěžovatele JUDr. et Bc. Karlu Rohrovi, advokátovi se sídlem Smilova 386, Pardubice, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši **9 383 Kč**. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti shora označenému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích (dále jen „krajský soud“), jímž mu nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků.

[2] Podanou žalobou se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Pardubicích (dále jen „úřad práce“) ze dne 11. 4. 2013, č. j. MPSV-UP/3549326/13/AIS-ZAM, o vyřazení stěžovatele z evidence uchazečů o zaměstnání pro maření součinnosti nedostavením se bez vážného důvodu ve stanoveném

termínu dne 13. 3. 2013 na úřad práce, dále se domáhá zrušení rozhodnutí úřadu práce a náhrady nákladů soudního řízení.

[3] Stěžovateli vznikla s podáním žaloby poplatková povinnost ve smyslu § 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“). K úhradě soudního poplatku ve výši 3 000 Kč byl vyzván usnesením. Stěžovatel ve stanovené desetidenní lhůtě poplatek neuhradil, namísto toho podáním ze dne 2. 1. 2014 požádal o osvobození od soudních poplatků z důvodu, že je dlouhodobě nezaměstnaný a firma, kde je jednatelem, musela z ekonomických důvodů přerušit svoji činnost.

[4] Krajský soud vyzval stěžovatele k vyplnění a zaslání formuláře „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „Prohlášení“), včetně připojení veškerých listin osvědčujících jeho majetkové poměry, a to za účelem zjištění aktuálních podmínek pro posouzení splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel reagoval na výzvu předložením Prohlášení, v němž uvedl, že nemá žádné příjmy z pracovního či obdobného poměru ani z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Nemá žádné příjmy z podnikání, jeho společnost Profistavby s.r.o. je v úpadku, v druhotné platební neschopnosti a nemá žádný příjem již dva roky. Nemá příjmy ani z hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání, důchodového pojištění, nemocenského pojištění či státní sociální podpory, ani jiné příjmy. Uvedl dále, že nemá žádný majetek, a to ani ve společném jmění manželů. Jediným příjmem rodiny se dvěma dětmi je mzda manželky stěžovatele v průměrné výši cca 15 000 Kč měsíčně. Současně má dluh 280 000 Kč vůči paní H. N. Do kolonky „jiné okolnosti, které by mohly mít vliv na osvobození“ popsal svou situaci, kdy v prosinci 2013 byl nucen prodat byt v osobním vlastnictví, jelikož vzhledem k ekonomické krizi nebyl schopen splácet úvěr, který si vzal za účelem zlepšení finanční situace společnosti Profistavby s.r.o. Ta se dostala do druhotné platební neschopnosti, protože odběratelé nezaplatili celkově až 5 milionů korun, o něž se stěžovatel soudí. Tvrdí, že si hledá práci, celou jeho rodinu živí manželka a finančně vypomáhá i matka z důchodu. Zopakoval, že nemá majetek a má dluh 280 000 Kč.

[5] V napadeném usnesení krajský soud uvedl, že posuzovaný žalobní návrh není zjevně bezúspěšný, proto zkoumal, zda existují vážné důvody pro osvobození od soudních poplatků. Uvedl, že to byl stěžovatel, kdo byl povinen tvrdit a prokázat, že nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku ve výši 3 000 Kč, případně i další závažné důvody svědčící pro osvobození. V tomto duchu ho krajský soud vyzval k vyplnění Prohlášení a zaslání listin osvědčujících jeho majetkové poměry. Stěžovatel však dle soudu své povinnosti úplných tvrzení a jejich osvědčení nedostál.

[6] Krajský soud konstatoval, že stěžovatel nedoložil žádné ze svých tvrzení uvedených v Prohlášení. Soud sám v obchodním a insolvenčním rejstříku zjistil, že stěžovatel je jediným společníkem (se splaceným vkladem ve výši 200 000 Kč) a jednatelem společnosti Profistavby s.r.o., tedy má minimálně majetek ve formě 100% obchodního podílu ve společnosti. Dále bylo zjištěno, že proti uvedené společnosti není vedeno insolvenční řízení, přičemž pokud by tato byla v úpadku, měla by povinnost sama na sebe bez zbytečného odkladu podat insolvenční návrh. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nepředložil ani poslední daňové přiznání své společnosti, považuje krajský soud tvrzení o jejím úpadku a druhotné platební

neschopnosti za nevěrohodná. Rovněž nebyl doložen příjem manželky ani nebylo uvedeno, jak staré jsou děti, k nimž má vyživovací povinnost.

[7] Krajský soud tedy měl pochybnosti o tvrzeném úpadku společnosti a jejích nulových příjmech, o neexistenci žádného jiného majetku, i o příjmu manželky. Stěžovatel nepřipojil jedinou listinu, která by jeho tvrzení osvědčovala. Soud tak neměl dostatek podkladů, aby mohl ve věci rozhodnout. Současně nebylo povinností soudu aktivně vyhledávat a zjišťovat informace o aktuálních poměrech stěžovatele, jelikož ten žádal o určité „dobrodiní“ a bylo na něm, aby nesl břemeno tvrzení i břemeno důkazní. Pokud neposkytl úplný a věrohodný obraz o svých poměrech a svá tvrzení žádným způsobem neosvědčil, nezbylo soudu než návrh na osvobození od soudních poplatků zamítnout.

II. Obsah kasační stížnosti

[8] Usnesení krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, která byla doplněna ustanoveným zástupcem podáním ze dne 30. 4. 2014. Stěžovatel se domnívá, že krajský soud nerozhodl po právu, jelikož nesprávně posoudil právní otázku, zda mu náleží osvobození od soudních poplatků, tedy podává kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.).

[9] Má za to, že krajský soud ho měl vyzvat k doložení tvrzení o majetkové situaci předtím, než jeho žádost o osvobození od soudních poplatků zamítl. Odkazuje přitom na ustanovení § 36 s. ř. s., dle něž musí soud poskytnout účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech, aby v řízení neutrpěli újmu. Domnívá se, že po obdržení neúplného Prohlášení měl být soudem vyzván k doplnění v souladu s § 36 odst. 1 s. ř. s. a poučen o hrozících následcích, a to zejména za situace, kdy si soud musel být z obsahu Prohlášení vědom stěžovatelovy složité životní situace, která je ještě akcentována tím, že do této se dostal v důsledku druhotné platební neschopnosti. Uvádí, že soud si za dané situace ulehčil své postavení a bez ohledu na aktuální osobní poměry stěžovatele jeho žádost zamítl, aniž by mu dal šanci napravit své pochybení.

[10] Vzhledem k výše uvedenému požaduje zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení a rozhodnutí. Rovněž požaduje náhradu nákladů řízení.

[11] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, důvody kasační stížnosti odpovídají důvodům podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a netrval by ani na povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení krajského soudu, jímž nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77 (všechna zde citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Jelikož však stěžovatel o ustanovení zástupce sám výslovně požádal, byl mu k ochraně jeho práv zástupce ustanoven.

[14] Krajský soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel ve vztahu k uplatněné žádosti o přiznání osvobození od soudního poplatku neunesl dostatečně břemeno tvrzení a neunesl důkazní břemeno. Stěžovatel k tomu namítá, že v souladu s ustanovením § 36 odst. 1 s. ř. s. ho měl krajský soud před zamítnutím jeho žádosti nejprve poučit o jeho povinnosti a o hrozících následcích v podobě zamítnutí žádosti. Z výzvy krajského soudu k doložení majetkové a příjmové situace ze dne 3. 1. 2014 plyne, že soud požadoval předložení vyplněného formuláře Prohlášení a připojení listin osvědčujících majetkové poměry, tedy soud přesně formuloval, jaké požadavky jsou na stěžovatele kladeny.

[15] Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již mnohokrát zdůraznil, že pokud jde o návrhy na osvobození od soudních poplatků, tíží břemeno tvrzení a břemeno důkazní žadatele. Jinými slovy, pokud chce být žadatel se svou žádostí o osvobození od soudních poplatků úspěšný, musí nejen tvrdit, že mu jeho majetková a finanční situace neumožňuje poplatky uhradit, ale musí svá tvrzení také řádně doložit (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88 či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Ans 2/2007 - 51). Rozhodnutí krajského soudu není postaveno na závěru, že stěžovatel má dostatek finančních prostředků. Krajský soud pouze dospěl k závěru, že vhodným způsobem nedoložil svou nepříznivou majetkovou situaci, k čemuž ho vyzýval. Tento svůj závěr srozumitelně odůvodnil.

[16] Doložení potřebných listin k prokázání tíživé situace tak bylo nezbytné k tomu, aby stěžovatel unesl své důkazní břemeno. Ten však nepředložil žádné podklady týkající se jeho společnosti Profistavby s.r.o., tj. zejména daňové přiznání nebo účetní závěrku, podklady k prokázání druhotné platební neschopnosti apod., případné podklady k prokázání výše jeho dluhu či výši příjmů jeho manželky. Svou majetkovou situaci byl povinen tvrdit a prokázat v návrhu na přiznání osvobození od soudních poplatků, případně na základě výzvy ze dne 3. 1. 2014, jelikož soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). Soud hodnotí především informace, které mu žadatel sám sdělí.

[17] Je tedy třeba souhlasit se závěrem krajského soudu, že stěžovatel neunesl důkazní břemeno ohledně jeho tíživé majetkové situace.

[18] Ke kasační námitce, že nebyl poučen o povinnosti předložit podklady k prokázání tvrzení a o tom, že v případě nepředložení podkladů pro prokázání majetkové situace bude rozhodnuto v neprospěch osvobození od soudních poplatků, zdejší soud konstatuje, že povinnost takového poučení s. ř. s. nestanoví a nelze ji dovodit ani z povahy věci. Z § 36 odst. 3 s. ř. s. vyplývá, že je to účastník, který je povinen doložit, že nemá dostatečné prostředky, aby mohl být částečně či zcela osvobozen od soudního poplatku. K podání

žádosti o osvobození od soudního poplatku není ani nemajetný účastník povinen, a pokud tak učiní, soud rozhoduje právě na základě jím tvrzených a doložených skutečností. Již z povahy věci je přitom zřejmé, že pokud nebudou tvrzení a důkazy dostatečně odůvodňovat osvobození od soudních poplatků, nebude návrhu vyhověno. Je to ostatně obdobné, jako při nedůvodnosti žalobních námitek. V takovém případě jim soud meritorně nevyhoví, aniž by předtím žalobce upozorňoval, že žalobní námítka musí být důvodné, jinak bude jeho žaloba zamítnuta. Soud tedy i v případě rozhodování o osvobození od soudních poplatků rozhoduje meritorně o určitém návrhu účastníka. Poučovací povinnost soudu o následcích nevyhovění výzvě se váže zpravidla na nesplnění procesních pravidel (např. chybějících podmínek řízení, neuhrazení soudního poplatku), které v případě neodstranění mají za následek zastavení řízení z procesních důvodů. Původní tvrzení stěžovatele byla nedostatečná pro věcné posouzení žádosti, proto ho soud správně vyzval k doložení aktuálních poměrů.

[19] Krajský soud po zhodnocení konkrétních okolností v projednávané věci řádně zdůvodnil, proč přistoupil k odeprání práva na osvobození od soudního poplatku, přičemž jeho postup je nutno hodnotit jako správný, bez procesních pochybení.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady.

[22] Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce stěžovatele, JUDr. et Bc. Karel Rohr, advokát se sídlem Smilova 386, Pardubice, provedl ve věci dva úkony právní služby, kterými jsou první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném pro posuzovanou věc, (dále jen „advokátní tarif“)], kdy první porada s klientem byla z důvodu jeho nedostupnosti nahrazena nahlédnutím do spisu, a písemné podání soudu ve věci samé [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Studium spisového materiálu, které zástupce požadoval uhradit, nelze považovat za samostatný úkon právní služby, ale je součástí převzetí a přípravy zastupování, tedy součástí úkonu podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Za jeden úkon právní služby v dané věci náleží mimosmluvní odměna ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy za dva úkony právní služby náleží odměna ve výši 6 800 Kč.

[23] Dále zdejší soud ustanovenému zástupci přiznal náhradu cestovních výdajů za cestu realizovanou za účelem studia spisu. Jednalo se o celkovou vzdálenost 286 km (vzdálenost Brno -Pardubice – 143 Km x 2). Tato cesta byla realizována vozidlem Chevrolet Cruze s průměrnou spotřebou 7,1 litrů paliva na 100 km, přičemž výše průměrné ceny za 1 litr benzínu (95 oktanů) činila 35,70 Kč a sazba základní náhrady za 1 km jízdy činila 3,70 Kč na 1 km [§ 157 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 1 písm. b) a § 4 písm. a) vyhlášky č. 435/2013 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad]. Celkem tedy zdejší soud na náhradě cestovních výdajů zástupci přiznal částku 1 783 Kč. Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci rovněž přiznal náhradu za promeškaný čas podle § 14 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 800 Kč (4 hodiny na trase Brno – Pardubice a zpět).

[24] Zástupce stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti není plátcem DPH, k nákladům řízení o kasační stížnosti se tedy daň z přidané hodnoty nepřipočte. Celková výše odměny ustanoveného zástupce tak činí 9 383 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. června 2014

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu